

Asia: VN/10343/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi saaristolaiaksi

Lausunnonantajan lausunto

Yhteenveto kommentteistanne lausuntokoosteen laatimista varten

Lausuntopyyntöön mukaisella jaottelulla kunnanhallitus nostaa esiin seuraavat luonnoksesta annettavat kommentit:

3–6 § sekä niiden perustelut

Lakiluonnos velvoittaa kunnat ja hyvinvointialueet turvaamaan saariston palvelut sekä huomioimaan erityisolosuhteet.

Päätöksenteossa on otettava huomioon saariston elinvoima ja saaristokuntien erityispiirteet. Saaristokuntien elinvoiman arvioinnissa on huomioitava saariston kausiasutus ja monipaikkaisuus. Nämä saattavat moninkertaistaa väestöpohjan etenkin kesäkaudella. Kausiasukkaiden palvelutarve aiheuttaa merkittävää lisäkuormitusta, joka tulee huomioida lainsäädännössä.

Arvioinnissa käytettävien mittaristojen laatu on ratkaisevaa, eikä niiden ei tule perustua maakuntatason keskiarvoihin. Kriteerit tulisi valmistella yhteistyössä saaristokuntien kanssa.

Saaristokuntien erityispiirteiden kustannusvaikutukset ovat huomattavia ja valtion tulee turvata niitä vastaava rahoitus. Perusteluissa tulisi korostaa palvelujen järjestämisen kuljetus- ja logistiikkahaasteita, erityisesti vesireittien varassa olevilla alueilla.

7–8 §:ään sekä niiden perustelut

Lailla valtio velvoitetaan järjestämään yhteysalusliikenne ulko- ja välisaaristoon. Samalla pitää varmistaa, että palvelut ovat maksuttomia ja joustavia.

Järjestämisvelvollisuuden osalta on huolehdittava siitä, että palvelutaso on riittävä sekä talvi- että kesäkaudella sekä kausipiikkien huomioiminen. Perusteluissa tulisi vahvistaa, että saaristokuntia kuullaan säännöllisesti liikenteen suunnittelussa sekä, että yhteysalusliikenteen kilpailutuksissa on varmistetaan toimijoiden osaaminen ja paikallistuntemus.

9–10 §:ään sekä niiden perustelut

Eriyisen kannatettava on säännös, jonka mukaan saaristoisuuden huomioiminen tukitoimien suunnittelussa ja kohdennuksessa on katsottava tuen tarvetta lisääväksi tekijäksi.

11–12 §:ään sekä niiden perustelut

Alueiden käytön ja kaavoituksen osalta todetaan, että liiallinen sääntely voi vaikeuttaa paikallisesti tarkoituksenmukaista maankäyttöä.

Kaavoitusohjauksen tulee olla joustavaa. Lainsäädäntö ei saa lisätä kuntien hallinnollista taakkaa ilman vastaavaa resurssitukea.

Kustavin kunta kannattaa avustusjärjestelmää. Rahoituksen tulee olla pitkäjänteistä, eikä sen tulisi olla vuosikohtaisesta hausta riippuvaista. Myös pienhankkeiden tukeminen tulee turvata, sillä ne ovat kunnille kustannustehokkaita ja vaativat vähemmän henkilöresursseja.

Kommentit vaikutuksista

Vaikutusten arvioinnissa tulee selkeämmin kuvata taloudelliset vaikutukset saaristokunnille. Palveluveloitteiden ja varautumisvelvollisuuksien kustannusvaikutukset ovat merkittäviä. Tämä tulee tuoda läpinäkyvästi esille.

Lakiluonnos lisää kunnille velvoitteita, joten valtion tulee kompensoida kustannukset valtionosuusjärjestelmän kautta ja kehittämällä valtionosuusjärjestelmää vastaavasti.

Yhteysalusliikenteen vaikutukset alueen elinkeinoihin, työmatkaliikenteeseen ja matkailuun tulisi sisällyttää vaikutusarvioihin.

Kommentit saaristoasian neuvottelukunnan osalta:

Kustavin kunta kannattaa neuvottelukunnan asettamista. Pienten saaristokuntien edustus tulisi varmistaa erikseen. Lisäksi perusteluihin tulisi kirjata saaristokuntien mahdollisuus suoraan vuorovaikutukseen neuvottelukunnan kanssa.

Kommenttinne 1–2 §:ään sekä niiden perusteluihin

-

Kommenttinne 3–6 §:ään sekä niiden perusteluihin

Lakiluonnos velvoittaa kunnat ja hyvinvointialueet turvaamaan saariston palvelut sekä huomioimaan erityisolosuhteet. Päätöksenteossa on otettava huomioon saariston elinvoima ja saaristokuntien erityispiirteet. Saaristokuntien elinvoiman arvioinnissa on huomioitava saariston kausiasutus ja monipaikkaisuus. Nämä saattavat moninkertaistaa väestöpohjan etenkin kesäkaudella. Kausiasukkaiden palvelutarve aiheuttaa merkittävää lisäkuormitusta, joka tulee huomioida lainsäädännössä.

Arvioinnissa käytettävien mittaristojen laatu on ratkaisevaa, eikä niiden ei tule perustua maakuntatason keskiarvoihin. Kriteerit tulisi valmistella yhteistyössä saaristokuntien kanssa.

Saaristokuntien erityispiirteiden kustannusvaikutukset ovat huomattavia ja valtion tulee turvata niitä vastaava rahoitus. Perusteluissa tulisi korostaa palvelujen järjestämisen kuljetus- ja logistiikkahaasteita, erityisesti vesireittien varassa olevilla alueilla.

Kommenttinne 7–8 §:ään sekä niiden perusteluihin

Lailla valtio veloitetaan järjestämään yhteysalusliikenne ulko- ja välisaaristoon. Samalla pitää varmistaa, että palvelut ovat maksuttomia ja joustavia.

Järjestämisvelvollisuuden osalta on huolehdittava siitä, että palvelutaso on riittävä sekä talvi- että kesäkaudella sekä kausipiikkien huomioiminen. Perusteluissa tulisi vahvistaa, että saaristokuntia kuullaan säännöllisesti liikenteen suunnittelussa sekä, että yhteysalusliikenteen kilpailutuksissa on varmistetaan toimijoiden osaaminen ja paikallistuntemus.

Kommenttinne 9–10 §:ään sekä niiden perusteluihin

Eriyisen kannatettava on säännös, jonka mukaan saaristoisuuden huomioiminen tukitoimien suunnittelussa ja kohdennuksessa on katsottava tuen tarvetta lisääväksi tekijäksi

Kommenttinne 11–12 §:ään sekä niiden perusteluihin

Alueiden käytön ja kaavoituksen osalta todetaan, että liiallinen sääntely voi vaikeuttaa paikallisesti tarkoituksenmukaista maankäyttöä.

Kaavoitusohjauksen tulee olla joustavaa. Lainsäädäntö ei saa lisätä kuntien hallinnollista taakkaa ilman vastaavaa resurssitukea.

Kustavin kunta kannattaa avustusjärjestelmää. Rahoituksen tulee olla pitkäjänteistä, eikä sen tulisi olla vuosikohtaisesta hausta riippuvaista. Myös pienhankkeiden tukeminen tulee turvata, sillä ne ovat kunnille kustannustehokkaita ja vaativat vähemmän henkilöresursseja

Kommenttinne 13–14 §:ään sekä niiden perusteluihin

-

Kommenttinne vaikutuksista (luku 4.2 Pääasialliset vaikutukset)

Vaikutusten arvioinnissa tulee selkeämmin kuvata taloudelliset vaikutukset saaristokunnille. Palveluvelvoitteiden ja varautumisvelvollisuuksien kustannusvaikutukset ovat merkittäviä. Tämä tulee tuoda läpinäkyvästi esille.

Lakiluonnos lisää kunnille velvoitteita, joten valtion tulee kompensoida kustannukset valtionosuusjärjestelmän kautta ja kehittämällä valtionosuusjärjestelmää vastaavasti.

Yhteysalusliikenteen vaikutukset alueen elinkeinoihin, työmatkaliikenteeseen ja matkailuun tulisi sisällyttää vaikutusarvioihin.

Kommenttinne yleisperusteluista (luvut 1–12, lukuun ottamatta lukuja 4.2 Pääasialliset vaikutukset ja 7 Säännöskohtaiset perustelut)

-

Kommenttinne saaristoasian neuvottelukuntaa koskevasta valtioneuvoston asetusluonnoksesta

Kustavin kunta kannattaa neuvottelukunnan asettamista. Pienten saaristokuntien edustus tulisi varmistaa erikseen. Lisäksi perusteluihin tulisi kirjata saaristokuntien mahdollisuus suoraan vuorovaikutukseen neuvottelukunnan kanssa

